

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ПРОБЛЕМИ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ ТА ІСТОРІЯ ЖИТОМИРСЬКОГО ТЕХНОПАРКУ

Грабар І.Г., д.т.н., проф.
ЖНАЕУ
ivan-grabar@rambler.ru

Лібералізація (самоусунення держави від впливу на промислову, с/г політику та інновації) в період 1991-99 рр. призвели до руйнування старої соціалістичної промисловості та колгоспів, на руїнах якої мала вирости ринкова економіка європейського зразку. Але втрутилася кримінальна революція. Під час біфуркацій дисипативні чинники, що гальмують низьке, злочинне в людині – мораль, право, совість – майже зникають, відкриваючи шлях до бізнесу і влади злочинцям і бандитам, наркоторгівцям, кримінальним авторитетам.

Наукова еліта в силу своєї вихованості та порядності навіть не робить спроб втрутитися в цей процес. Так, в 1990 році місто Житомир мало мережу добре оснащених промислових підприємств: «ЖЗСА», «ЗМК», «ЗОК», «Електровимірвач», «Автозапчастина», «Житомирдрев», «ЖДБК», «Льнокомбінат», «Хімволокно», «Пром-автоматика», на кожному з яких працювало від 3 до 7 тисяч висококваліфікованих інженерів та робітників, та ряд менших підприємств Цехи були обладнані сучасним (на період 1990 р.) обладнанням:

– металообробним (токарні, фрезерні, шліфувальні,

зубонарізні, багатошмідельні автомати, оброблюючі центри, станки з числовим програмним управлінням) ;

– підйомно-транспортними машинами (мостові, козлові, автомобільні крани, талі) у всіх цехах;

– транспортом;

– інженерними мережами;

– сучасними грамотно сконструйованими міцними приміщеннями;

– сучасним технологічним обладнанням в достатній кількості.

Аналогічна ситуація була в райцентрах області – Бердичеві, Новоград-Волинському, Коростені, Малині, Овручі, Коростишеві. Спільною бідою цих підприємств були всі негативи планової економіки: енерго- та матеріалоємність, низька мотивація інженерних кадрів до інновацій щодо зменшення матеріало- та енергоємності, підвищення довговічності та надійності продукції, відсутність конкуренції.

З позиції 1990 р. майбутні ринкові перетворення з широкими можливостями існуючої промислової інфраструктури (мінімальними за витратами розумними управлінськими рішеннями, впровадженням переваг конкуренції, підвищенням мотивації інженерно-технічних працівників) здавалися абсолютно реальними.

Що сталося насправді? Порядні і розумні інтелектуали були відсунуті кримінальними структурами в зговорі з одіозною партноменклатурою. Найшвидші шляхи особистого збагачення цих елементів (та катастрофічного зубожіння сотень мільйонів порядних та високоосвічених громадян СРСР) лежали зовсім не в площині інноваційної економіки. Для більшості сьгоднішніх багатіїв їх мрія здійснилася через руйнацію, штучне збанкрутіння діючих підприємств, коли цінне обладнання продавалось за ціною металобрухту (0,1 – 1% реальної вартості), а мільйони

людей залишались без роботи, лише з надією, що ось-ось запрацює ринкова економіка, на підприємства прийдуть нові ефективні власники і забезпечать зростання добробуту.

Практично всі «реформи» 1990-2014 рр. мають один результат – названі підприємства практично повністю зруйновані, в Житомирі відбулася деіндустріалізація. За 24 роки в державі Україна кумівство і сватівство повністю перемогло інтелект і порядність, широко розкривши двері криміналу та корупції.

Перемога кримінальної революції в Україні (Росії, Казахстані) була б неможлива, якби не цільове руйнування духовності та її останнього рубежу – науки і освіти, в тому числі знецінення інновацій. Зруйнувавши духовність, над суспільством можна робити будь-які насильства, злочини, знущання. І це все можна назвати гарними словами: «відродження», «відтворення», «реформування», «розбудова». Власне, духовна складова є однією із найважливіших складових здоров'я Людини, країни, суспільства, Всесвіту [2].

У важкі кризові відрізки історії країна має, як ніколи, опиратись на інтелект, науковців, порядних громадян, моральні авторитети нації, як це робили:

– Франція, запросивши Лапласа міністром в уряд Наполеона;

– Англія, запросивши Ньютона Президентом монетного двору;

– Росія, запросивши Менделєєва керівником Головної палати мір і вагів тощо.

Талановиті, з гарною освітою, інтелігенти значно менше втягуються в корупцію, оскільки мають проти неї стійкий імунітет – талант, порядність, моральність, совість, глибокі переконання, ідейність, тверді правила поведінки.

Проблеми розвитку та комерціалізації інновацій в

Україні полягають у такому:

1) відсутня мотивація бізнесу до інновацій (як правило, більш вмотивований вивіз сировини, металобрухту, робочої сили тощо);

2) відсутній розвинений ринок інновацій;

3) відсутній венчурний капітал, необхідний для створення дослідного зразка чи пробної партії товару;

4) відстороненість талановитих вчених та інженерів від впливу на інноваційну політику держави тощо.

Розглянемо спробу передових науковців Житомирщини щодо створення технопарку «Енергозбереження». Ініціативна група науковців і виробників протягом 2004 – 2013 рр. вела нерівну боротьбу з чиновництвом за реалізацію ідеї технопарку в обласному центрі, як осередку розвитку та реальної комерціалізації інновацій з пріоритетом енерго- та ресурсозбереження. За ці 10 років змінилося 5 прем'єрів, 3 президенти, 6 голів обласної адміністрації, і всі вони на своїх гаслах декларували інноваційний шлях розвитку держави і області.

Кількість листів, нарад, конференцій за ці 10 років, проведених ініціативною групою з різними гілками влади, неймовірно велика. За цей час в Житомирі зруйновано і ліквідовано величезну кількість промислових підприємств, кожне з яких могло б стати осередком технопарку. Але ініціатива науковців не була почута. Приватні інтереси криміналу виявились важливіші за майбутній добробут держави. Одним з небагатьох позитивів цієї ініціативи було видання монографії, де, крім власне теорії технопарку, булозапочатковано базу інновацій науковців Житомирщини та систематизовано базу даних світових технопарків та їх пріоритетів. Крім того, при житомирському Центрі науково-технічної інформації створено майданчик інноваційних розробок.

Серед першочергових завдань поживлення інноваційного розвитку держави необхідно відзначити:

- гранти для талановитих інженерів і науковців для створення дослідних зразків;
- державне заохочення інноваційного розвитку, стимуляція конкурентоздатності, енерго- та ресурсоощадності;
- стимулювання розробок економічних, енерго- та ресурсоощадних засобів виробництва;
- зменшення переліку дозвільних документів, що гальмують розвиток інноваційного підприємництва;
- майстер-класи провідних науковців наконкурентоздатних виробничих підприємствах області;
- виділення найважливіших напрямків інноваційного розвитку України і регіонів: мікрорезонансні технології, космос, авіація, органічне сільське господарство, енергозбереження, економічне обладнання для мікроцехів у сфері малого бізнесу;
- сприяння місцевої і центральної влади інноваційному розвитку економіки через створення технопарків, бізнес-інкубаторів, підтримку вмотивованої співпраці науки та бізнесу тощо.

Висновки та пропозиції

1. До формування інноваційної політики держави необхідно максимально залучати передових науковців, моральних авторитетів нації.

2. Для стимулювання інноваційних процесів та їх комерціалізації необхідно різко збільшити кількість грантових програм, відкритих конкурсів, змагання знань та ерудиції в пріоритетних напрямках розвитку України, відродження духовності нації.

3. Оцінка роботи як місцевої, так і центральної влади має відбуватися за критеріями підвищенням стандартів життя та конкурентного інноваційного виробництва.

Список використаної літератури

1. Грабар І.Г. Наукові парки інноваційного підприємництва. Технопарк / І.Г. Грабар, М.І. Лещенко, А.С. Малиновський, Є.І. Ходаківський. – Житомир.: ЖНАЕУ. – 2009. – 348 с.
2. Грабар І.Г. Мікрорезонансні технології та секрети довголіття / І.Г. Грабар.– Житомир-Київ. – 2012. – 148 с.
3. Грабар І.Г. Теорія і технологія наукових досліджень / І.Г. Грабар, Г.П.Водяницький // ЖНАЕУ. – 2013. – 260 с.
4. Грабар І.Г. Мікрорезонансні технології та шляхи підвищення показників надійності людини-оператора в системі «Людина-машина-середовище» / І.Г. Грабар // Вісник ЖНАЕУ. - №2 (45), т.2, ч.ІІ. – 2014. – с.22-29.
5. Грабар І.Г., Методологічні основи наукових досліджень. Математичне моделювання та оптимізація складних систем / І.Г. Грабар, М.О.Гуменюк, Ю.Г. Даник. – Житомир.: ЖВІ. – 2015. – 680 с.